

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (szósta izba)

z dnia 30 kwietnia 2014 r. *

Odesłanie prejudycjalne — Dyrektywa 93/13/EWG — Motyw trzynasty — Artykuł 1 ust. 2 —
Umowy konsumenckie — Umowa pożyczki hipotecznej — Postępowanie w przedmiocie egzekucji
wierzytelności zabezpieczonej hipoteką — Krajowe przepisy ustawowe i wykonawcze — Równowaga
kontraktowa stron

W sprawie C-280/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie
prejudycjalnym, złożony przez Juzgado de Primera Instancia n° 4 de Palma de Mallorca (Hiszpania)
postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 22 maja 2013 r.,
w postępowaniu:

Barclays Bank SA

przeciwko

Sarze Sánchez Garcíi,

Alejandrowi Chacónowi Barrerze,

TRYBUNAŁ (szósta izba),

w składzie: A. Borg Barthet, prezes izby, E. Levits, i S. Rodin (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Barclays Bank SA przez J. Rodrígueza Cárcamę oraz B. Garcíę Gómez, abogados,
- w imieniu rządu hiszpańskiego przez S. Centeno Huertę, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. van Beeka, É. Gippiniego Fourniera oraz L. Banciellę,
działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy
bez opinii,

* Język postępowania: hiszpański.

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. L 95, s. 29).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Barclays Bank SA (zwanym dalej „Barclays”) a S. Sánchez Garcíą i A. Chacónem Barrerą (zwanymi dalej „dłużnikami”) w przedmiocie pokrycia niespłaconych długów wynikających z umowy pożyczki hipotecznej zawartej między tymi stronami postępowania głównego.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motyw dziewiąty dyrektywy 93/13 ma następujące brzmienie:
„[...] nabywcy towarów i usług powinni być chronieni przed nadużyciami [pozycji] ze strony sprzedawców lub dostawców [...]”.
- 4 Motywy trzynasty i czternasty wspomnianej dyrektywy stanowią, w odniesieniu do krajowych przepisów ustawowych i wykonawczych:
„zakłada się, iż obowiązujące w państwach członkowskich przepisy ustawowe i wykonawcze, które bezpośrednio lub pośrednio ustalają warunki umów konsumenckich, nie zawierają nieuczciwych warunków; w związku z tym nie wydaje się konieczne rozpatrywanie warunków umowy, które są zgodne z obowiązującymi przepisami ustawowymi lub wykonawczymi oraz zgodne z zasadami lub postanowieniami konwencji międzynarodowych, których stronami są państwa członkowskie lub Wspólnota; użyte w art. 1 ust. 2 sformułowanie »obowiązujące przepisy ustawowe lub wykonawcze« obejmuje również zasady, które zgodnie z prawem będą stosowane między umawiającymi się stronami, z zastrzeżeniem, że nie dokonano żadnych innych uzgodnień;
państwa członkowskie muszą jednakże zapewnić, iż w umowach nie będą zamieszczane nieuczciwe warunki, szczególnie dlatego, że niniejsza dyrektywa odnosi się również do handlu, przedsiębiorstw i zawodów o charakterze publicznym”.
- 5 Artykuł 1 omawianej dyrektywy stanowi:
„1. Celem niniejszej dyrektywy jest zbliżenie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich odnoszących się do nieuczciwych warunków umownych w umowach zawieranych pomiędzy sprzedawcą lub dostawcą a konsumentem.
2. Warunki umowy odzwierciedlające obowiązujące przepisy ustawowe lub wykonawcze [...] nie będą podlegały przepisom niniejszej dyrektywy”.
- 6 Artykuł 3 tej dyrektywy ma następujące brzmienie:
„1. Warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją[c] w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta.

2. Warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

[...]

3. Załącznik zawiera przykładowy i niewyczerpujący wykaz warunków, które mogą być uznane za nieuczciwe”.

7 Zgodnie z art. 4 ust. 1 dyrektywy 93/13:

„Nie naruszając przepisów [bez uszczerbku dla przepisów] art. 7, nieuczciwy charakter warunków umowy jest określany z uwzględnieniem rodzaju towarów lub usług, których umowa dotyczy i z odniesieniem, w czasie wykonania umowy, do wszelkich okoliczności związanych z wykonaniem umowy oraz do innych warunków tej umowy lub innej umowy, od której ta jest zależna”.

8 Artykuł 6 ust. 1 tej dyrektywy ma następujące brzmienie:

„Państwa członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków”.

9 Artykuł 7 ust. 1 owej dyrektywy przewiduje:

„Zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców z konsumentami”.

10 Punkt 1 Załącznika do przytaczanej dyrektywy zawiera wyliczenie warunków, o których mowa w jej art. 3 ust. 3. Załącznik ten ma następujące brzmienie:

„1. Warunki, których celem lub skutkiem jest:

[...]

e) nałożenie na konsumenta obowiązku wniesienia rażąco wysokiego odszkodowania w razie niewykonania przez niego zobowiązań;

[...]”.

Prawo hiszpańskie

11 Artykuł 1911 Código Civil (kodeksu cywilnego) stanowi:

„Za wykonanie zobowiązania dłużnik odpowiada całym swoim majątkiem obecnym i przyszłym”.

12 Artykuł 105 Ley Hipotecaria (ustawy o hipotece), skonsolidowanej dekretem z dnia 8 lutego 1946 r. (BOE nr° 58 z dnia 27 lutego 1946 r., s. 1518), zmienionej po raz ostatni ustawą 1/2013, stanowi:

„Hipotekę można ustanowić w celu zabezpieczenia wszystkich rodzajów zobowiązań, bez uszczerbku dla nieograniczonej odpowiedzialności osobistej dłużnika ustanowionej w art. 1911 Código Civil”.

- 13 Artykuł 140 wspomnianej powyżej ustawy dopuszcza jednakże odmienne ustalenia ograniczające odpowiedzialność dłużnika. Artykuł ten przewiduje:

„Bez uszczerbku dla art. 105 w akcie ustanawiającym hipotekę dobrowolną można ważnie przewidzieć, że zabezpieczone zobowiązanie jest skuteczne wyłącznie w odniesieniu do składników majątku objętych hipoteką.

W takim przypadku odpowiedzialność dłużnika i roszczenia wierzyciela są ograniczone, na podstawie pożyczki hipotecznej, do wartości składników majątku objętych hipoteką i nie rozciągają się na inne składniki majątku dłużnika”.

- 14 Artykuł 570 Ley de enjuiciamiento civil (kodeksu postępowania cywilnego, zwanego dalej „LEC”), zatytułowany „Zakończenie egzekucji”, otrzymał następujące brzmienie:

„Egzekucja przymusowa ulega zakończeniu wyłącznie z chwilą całkowitego zaspokojenia wierzyciela egzekwującego, stwierdzonego decyzją komornika, od której przysługuje bezpośrednie odwołanie”.

- 15 Zgodnie z art. 579 LEC, zatytułowanym „Egzekucja świadczeń pieniężnych w stosunku do dóbr obciążonych hipoteką lub zastawem”:

„Jeżeli uzyskana w wyniku licytacji składników majątku obciążonych hipoteką lub zastawem kwota okaże się niewystarczająca do zaspokojenia wierzytelności, wierzyciel egzekwujący może wystąpić o wszczęcie egzekucji w odniesieniu do brakującej kwoty przeciwko osobom, wobec których prowadzone jest postępowanie; egzekucję prowadzi się wówczas na podstawie ogólnych przepisów o postępowaniu egzekucyjnym”.

- 16 Artykuł 671 LEC, zatytułowany „Licytacja bez udziału licytantów”, w wersji wynikającej z ustawy 13/2009 z dnia 3 listopada 2009 r. o reformie prawa procesowego celem ustanowienia nowej kancelarii sądu (BOE nr 266 z dnia 4 listopada 2009 r., s. 92103), otrzymał następujące brzmienie:

„Jeżeli do licytacji nie przystąpił żaden licytant, wierzyciel może domagać się przysądzenia na swoją rzecz dóbr po cenie odpowiadającej co najmniej 50% wartości ich wyceny lub na kwotę należną mu ze wszystkich tytułów.

[...]”.

- 17 Artykuł 9 dekretu królewskiego 716/2009 z dnia 24 kwietnia 2009 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy 2/1981 z dnia 25 marca 1981 r. w sprawie uregulowania rynku hipotecznego i innych przepisów dotyczących systemu hipotecznego i finansowego (BOE nr 107 z dnia 2 maja 2009 r., s. 38490), stanowił:

„Jeżeli z przyczyn rynkowych lub z uwagi na jakąkolwiek inną okoliczność wartość obciążonej hipoteką rzeczy ulegnie obniżeniu o co najmniej 20% wycenionej wartości wyjściowej [...], wierzyciel po przeprowadzeniu wcześniejszej wyceny przez niezależną uprawnioną jednostkę może żądać od dłużnika zwiększenia zakresu obciążenia hipoteką o inne składniki majątku wystarczające do pokrycia wymaganej różnicy pomiędzy wartością rzeczy a pożyczką lub kredytem, które zabezpiecza.

[...]

[...] Jeżeli w terminie dwóch miesięcy od wezwania do zwiększenia zakresu obciążenia hipoteką dłużnik tego nie uczyni ani nie dokona częściowej spłaty pożyczki lub kredytu, o której mowa w poprzednim akapicie, uznaje się, że optował za całkowitą spłatą pożyczki lub kredytu, które dla wierzyciela stają się natychmiast wymagalne”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 18 W dniu 30 sierpnia 2005 r. dłużnicy zawarli umowę pożyczki z Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Baleares na kwotę 91 560 EUR. Celem zabezpieczenia spłaty owej pożyczki dłużnicy ustanowili hipotekę na lokalu mieszkalnym, w którym zamieszkiwali. W akcie ustanowienia hipoteki strony zamieściły szczególną klauzulę, zgodnie z którą do celów ewentualnej licytacji sądowej nieruchomości wartość referencyjna lokalu mieszkalnego wynosić będzie 149 242,80 EUR. Zdaniem Barclays strony umowy uzgodniły również nieograniczoną odpowiedzialność osobistą dłużników w odniesieniu do zwrotu pożyczki, która nie jest zawężona jedynie do wartości obciążonej hipoteką rzeczy.
- 19 Na mocy aktu z dnia 24 lipca 2007 r. Barclays wstąpił w prawa pożyczkodawcy. Aktem datowanym w tym samym dniu Barclays i dłużnicy uzgodnili zwiększenie kwoty pożyczki do 153 049,08 EUR. Wycena wartości nieruchomości obciążonej hipoteką oraz klauzula odnosząca się do odpowiedzialności dłużników nie zostały zmodyfikowane. W kwestiach, które nie zostały wyraźnie przewidziane w nowym akcie, nadal obowiązywały postanowienia pierwotnej umowy pożyczki hipotecznej.
- 20 Zgodnie ze stanowiskiem Barclays ponieważ dłużnicy przestali spłacać miesięczne raty pożyczki w dniu 24 października 2009 r., wymagalność spłaty pożyczki hipotecznej nastąpiła w dniu 25 marca 2010 r. Kwoty należne z tytułu wspomnianej pożyczki na ten dzień wynosiły ogółem 150 011,52 EUR.
- 21 W dniu 10 grudnia 2010 r. Barclays wystąpił do Juzgado de Primera Instancia n° 4 de Palma de Mallorca (sądu pierwszej instancji w Palma de Mallorca) z wnioskiem o wszczęcie przeciwko dłużnikom postępowania egzekucyjnego w przedmiocie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką, na kwoty: 148 142,83 EUR tytułem należności głównej, 1 689,95 EUR tytułem należnych odsetek i 45 003 EUR tytułem odsetek i kosztów egzekucji. Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2010 r. Juzgado de Primera Instancia n° 4 de Palma de Mallorca zarządził zajęcie egzekucyjne obciążonej hipoteką nieruchomości.
- 22 W dniu 25 maja 2011 r. odbyła się licytacja zajętej nieruchomości, na którą nie stawił się żaden licytant. Wspomniana nieruchomość została przysądzona na rzecz wierzyciela – Barclays – zgodnie z art. 671 LEC, po cenie 74 621,40 EUR, stanowiącej 50% wartości jej wyceny, jaką strony zawarły w akcie ustanowienia hipoteki.
- 23 W dniu 18 października 2012 r. na wniosek Barclays wydane zostało postanowienie o wszczęciu egzekucji przeciwko dłużnikom. Postanowienie to zezwalało na dalsze prowadzenie postępowania w celu przymusowego pokrycia pozostałej kwoty wierzytelności Barclays, to jest 95 944,11 EUR, na którą składało się: 75 390,12 EUR tytułem pozostałej do spłacenia należności głównej, 10 960,50 EUR tytułem odsetek należnych na dzień 25 maja 2011 r. i 9 593,49 EUR tytułem kosztów postępowania egzekucyjnego, przy czym kwota ta została tymczasowo powiększona o 22 617,03 EUR tytułem odsetek i kosztów czynności egzekucyjnych.
- 24 W ustawowym terminie w tym celu przewidzianym dłużnicy wnieśli sprzeciw od wspomnianego postanowienia. Podnieśli, że ponieważ nieruchomość wyceniona na 182 700 EUR – zgodnie z wystawionym w dniu 18 maja 2007 r. zaświadczeniem o wycenie zamówionym przez Barclays – została przysądzona na rzecz tego banku za kwotę 74 621,40 EUR, należy uznać pożyczkę za spłaconą w drodze przysądzenia, a część wierzytelności Barclays, która nie została pokryta z tej kwoty – za zwróconą. Dłużnicy zarzucili również Barclays nadużycie prawa i bezpodstawne wzbogacenie się.
- 25 Barclays zakwestionował podstawy sprzeciwu, wskazując, że jego wierzytelność nie została w całości zaspokojona, a w sprawach analogicznych do tej będącej przedmiotem postępowania głównego Tribunal Supremo (sąd najwyższy) wypowiedział się już, iż nie doszło w nich ani do nadużycia prawa, ani do bezpodstawnego wzbogacenia się.

26 W tych okolicznościach Juzgado de Primera Instancia n° 4 de Palma de Mallorca postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne:

- „1) Czy dyrektywę [93/13] oraz zasady prawa [Unii dotyczące] ochrony konsumentów i równowagi stron umowy należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one uregulowaniu hiszpańskiemu dotyczącemu hipoteki, które pomimo że przewiduje, iż wierzyciel hipoteczny może domagać się zwiększenia zakresu zabezpieczenia, wówczas gdy wartość wyceny nieruchomości obciążonej hipoteką ulegnie obniżeniu o 20%, nie przewiduje, by w ramach postępowania egzekucyjnego z nieruchomości obciążonej hipoteką będący konsumentem dłużnik egzekwowany mógł domagać się, po wykonaniu kontrwyceny, ponownego ustalenia tejże wartości wyceny, przynajmniej dla wywołania skutków z art. 671 LEC, wówczas gdy uległa ona zwiększeniu w tym samym lub wyższym stosunku w okresie pomiędzy ustanowieniem hipoteki a prowadzoną z niej egzekucją?
 - 2) Czy dyrektywę [93/13] oraz zasady prawa [Unii dotyczące] ochrony konsumentów i równowagi stron umowy należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one hiszpańskiemu porządkowi procesowemu dotyczącemu prowadzenia postępowania egzekucyjnego w stosunku do wierzytelności zabezpieczonej hipoteką, który przewiduje, że wierzycielowi egzekwującemu może zostać przysądzona własność nieruchomości obciążonej hipoteką za 50% jej wartości wyceny (obecnie 60%), co prowadzi do nieuzasadnionego poszkodowania będącego konsumentem dłużnika egzekwowanego na odpowiednio 50% (obecnie 40%) tejże wartości wyceny?
 - 3) Czy dyrektywę [93/13] oraz zasady prawa [Unii dotyczące] ochrony konsumentów i równowagi stron umowy należy interpretować w ten sposób, że dochodzi do nadużycia prawa i bezpodstawnego wzbogacenia, wówczas gdy wierzyciel egzekwujący po przysądzeniu na jego rzecz własności nieruchomości obciążonej hipoteką za 50% (obecnie 60%) wartości wyceny wnosi o wszczęcie egzekucji obejmującej pozostałą do całkowitej spłaty długu kwotę, pomimo że wartość wyceny lub rzeczywista wartość przysądzonej nieruchomości przekracza całkowitą wysokość zadłużenia, mimo że działanie to jest dopuszczalne w krajowym prawie procesowym?
 - 4) Czy dyrektywę [93/13] oraz zasady prawa [Unii dotyczące] ochrony konsumentów i równowagi stron umowy należy interpretować w ten sposób, że przysądzenie własności nieruchomości obciążonej hipoteką o wartości wyceny lub rzeczywistej wartości przekraczającej całkowitą wysokość pożyczki hipotecznej prowadzi do zastosowania art. 570 LEC zamiast art. 579 i 671 LEC, a w konsekwencji należy uznać, że doszło do całkowitego zaspokojenia wierzyciela egzekwującego?”.
- 27 Sąd odsyłający wezwał strony do przedstawienia uwag w przedmiocie powyższych pytań. Barclays wskazał, że hiszpańskie przepisy nie naruszają prawa Unii i wniósł o dalsze prowadzenie przymusowej egzekucji. Strona sprzeciwiająca się egzekucji wyraziła zgodę na skierowanie do Trybunału odesłania prejudycjalnego.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 28 Zadając powyższe cztery pytania, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy dyrektywę 93/13 oraz zasady prawa Unii dotyczące ochrony konsumentów i równowagi kontraktowej stron należy interpretować w ten sposób, że stoją na przeszkodzie przepisom ustawowym i wykonawczym państwa członkowskiego, takim jak będące przedmiotem postępowania głównego, które, po pierwsze, przewidują, że pomimo przysądzenia własności nieruchomości obciążonej hipoteką – której wartość wyceny przekracza całkowitą wysokość zabezpieczonej wierzytelności – za kwotę równą 50% tej wartości na rzecz wierzyciela hipotecznego wobec braku licytantów będących podmiotami trzecimi, ów wierzyciel może wymagać dalszego prowadzenia egzekucji przymusowej na podstawie aktu ustanowienia jego wierzytelności na kwotę pozostałą do całkowitej spłaty długu, oraz,

po drugie, pozwalają na rozszerzenie zakresu zabezpieczenia tego wierzyciela w sytuacji obniżenia o 20% wyceny wartości nieruchomości obciążonej hipoteką, bez możliwości przeprowadzenia ponownej wyceny i korekty wartości w górę na korzyść dłużnika.

- 29 Zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy 93/13 jej celem jest zbliżenie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich odnoszących się do nieuczciwych postanowień umownych w umowach zawieranych pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem.
- 30 Należy również przypomnieć, że zgodnie z art. 1 ust. 2 omawianej dyrektywy „[w]arunki umowy odzwierciedlające obowiązujące przepisy ustawowe lub wykonawcze [...] nie będą podlegały przepisom niniejszej dyrektywy.
- 31 Ponadto, zgodnie z motywem trzynastym dyrektywy 93/13, jej art. 1 ust. 2 „obejmuje również zasady, które zgodnie z prawem [krajowym] będą stosowane między umawiającymi się stronami z zastrzeżeniem, że nie dokonano żadnych innych uzgodnień”.
- 32 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że ustanowiony przez tę dyrektywę system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania (wyrok w sprawie Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, pkt 44).
- 33 Ze względu na tę słabszą pozycję jednej ze stron art. 6 ust. 1 dyrektywy przewiduje, że nieuczciwe warunki nie będą wiążące dla konsumenta. Jak wynika z orzecznictwa, jest to przepis bezwzględnie wiążący, który zmierza do zastąpienia formalnej równowagi praw i obowiązków stron ustanowionej w umowie równowagą rzeczywistą, która przywraca równość stron (wyrok w sprawie Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, pkt 45).
- 34 W tym kontekście Trybunał wielokrotnie podkreślał, że sąd krajowy zobowiązany jest do zbadania z urzędu, czy dane postanowienia umowne wchodzące w zakres stosowania dyrektywy 93/13 mają nieuczciwy charakter, i do tego, by dokonawszy takiego badania, zniwelować brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą, o ile posiada niezbędne ku temu informacje na temat stanu prawnego i faktycznego (wyrok w sprawie Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 35 Trybunał zresztą orzekł, że dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwia się ona przepisom państwa członkowskiego, które nie zezwalają sądowi rozpatrującemu pozew o nakaz zapłaty na dokonanie oceny z urzędu, in limine litis ani na żadnym innym etapie postępowania – mimo że dysponuje on niezbędnymi w tym celu elementami prawnymi i faktycznymi – nieuczciwego charakteru postanowienia dotyczącego odsetek za zwłokę znajdującego się w umowie zawartej pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem w braku sprzeciwu wniesionego przez tego ostatniego (wyrok w sprawie Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, pkt 57).
- 36 Ponadto w pkt 64 wyroku w sprawie Aziz (EU:C:2013:164) Trybunał uznał, że dyrektywę należy interpretować w taki sposób, iż sprzeciwia się ona przepisom państwa członkowskiego, które choć nie przewidują w ramach postępowania w przedmiocie egzekucji wierzytelności zabezpieczonej hipoteką możliwości podniesienia zarzutów opartych na nieuczciwym charakterze stanowiącego podstawę tytułu egzekucyjnego postanowienia umownego, nie pozwalają również rozpatrującemu sprawę co do istoty sądowi właściwemu do dokonania oceny nieuczciwego charakteru takiego warunku na przyjęcie środków tymczasowych, a zwłaszcza na zawieszenie tego postępowania egzekucyjnego, podczas gdy zarządzenie takich środków jest konieczne do zapewnienia pełnej skuteczności jego ostatecznego rozstrzygnięcia.

- 37 W tym względzie należy stwierdzić, że w braku harmonizacji mechanizmów krajowych egzekucji przymusowej uregulowanie kwestii zarzutów, jakie można podnieść w ramach postępowania w przedmiocie egzekucji wierzytelności zabezpieczonej hipoteką oraz uprawnień przyznanych rozpatrującemu sprawę co do istoty sądowi właściwemu do przeprowadzenia analizy zgodności z prawem stanowiących podstawę tytułu egzekucyjnego postanowień umownych należą do wewnętrznego porządku prawnego państw członkowskich na mocy zasady ich autonomii proceduralnej, jednak pod warunkiem, że nie są mniej korzystne niż w przypadku podobnych spraw o charakterze krajowym (zasada równoważności) oraz że nie uniemożliwiają lub nie czynią nadmiernie utrudnionym wykonywania praw przyznanych konsumentom przez prawo Unii (zasada skuteczności) (zob. analogicznie wyrok w sprawie Aziz, EU:C:2013:164, pkt 50).
- 38 Okoliczności sprawy głównej odbiegają jednakże od okoliczności spraw Banco Español de Crédito (EU:C:2012:349) i Aziz (EU:C:2013:164), w których zostały wydane wspomniane wyroki, jako że spory zawisłe przed odpowiednimi sądami odsyłającymi w owych sprawach dotyczyły bezpośrednio postanowień umownych, a podniesione pytania odnosiły się do granicy uprawnień sądu krajowego do dokonywania oceny nieuczciwego charakteru tych postanowień.
- 39 W sprawie głównej sąd odsyłający nie wskazuje żadnego postanowienia umownego, które można by było uznać za nieuczciwe. Wszystkie cztery pytania dotyczą zgodności krajowych przepisów ustawowych i wykonawczych z dyrektywą 93/13. Żaden z krajowych przepisów spornych w postępowaniu głównym nie ma charakteru umownego. Ponadto, odmiennie niż w przypadku spraw Banco Español de Crédito (EU:C:2012:349) i Aziz (EU:C:2013:164), w których zostały wydane wspomniane wyroki, żaden z owych przepisów nie odnosi się do zakresu uprawnień sądu krajowego do dokonywania oceny nieuczciwego charakteru postanowienia umownego.
- 40 Będące przedmiotem odesłania prejudycjalnego krajowe przepisy mają bowiem charakter ustawowy lub wykonawczy i nie zostały przejęte w spornej w postępowaniu głównym umowie. Tymczasem przepisy takie nie wchodzą w zakres stosowania dyrektywy 93/13, która zakazuje nieuczciwych postanowień w umowach konsumenckich.
- 41 W odróżnieniu od sprawy RWE Vertrieb (C-92/11, EU:C:2013:180, pkt 25), w której – zgodnie z pkt 29–38 wydanego w niej wyroku – strony porozumiały się w przedmiocie rozszerzenia zakresu stosowania reżimu ustanowionego przez krajowego ustawodawcę, objęte pytaniami prejudycjalnymi krajowe przepisy ustawowe i wykonawcze znajdują zastosowanie bez zmiany ich zakresu stosowania lub ich treści wprowadzonej postanowieniem umownym. Zasadne jest zatem założenie, że ustanowiona przez krajowego ustawodawcę równowaga kontraktowa zostaje zachowana (zob. podobnie wyrok RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, pkt 28). Ustawodawca Unii wyraźnie zdecydował o ochronie tej równowagi, co wynika z brzmienia motywu trzynastego i art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13.
- 42 Ponadto sporne w postępowaniu głównym krajowe przepisy ustawowe i wykonawcze znajdują zastosowanie do umawiających się stron, jeżeli nie dokonano innych uzgodnień. Tym samym, na podstawie motywu trzynastego dyrektywy 93/13, są one objęte art. 1 ust. 2 tej dyrektywy, zgodnie z którym „nie będą podlegały przepisom [tej] dyrektywy”. Tak więc dyrektywa ta w żadnym wypadku nie znajduje zastosowania.
- 43 Jeśli chodzi o zasady prawa Unii odnoszące się do ochrony konsumentów i równowagi kontraktowej stron należy stwierdzić, że dyrektywa 93/13 ma na celu zapewnienie ich poszanowania poprzez wyeliminowanie z umów konsumenckich nieuczciwych postanowień stanowiących przejaw nierównowagi między umawiającymi się stronami.

- 44 Tymczasem, jak zostało już nadmienione, sporne w postępowaniu głównym krajowe przepisy ustawowe i wykonawcze nie wchodzą w zakres stosowania dyrektywy 93/13, jako że nie zostało podniesione istnienie nieuczciwego postanowienia umownego. A zatem, zważywszy na istnienie *lex specialis*, jakim jest dyrektywa 93/13, wyłączająca ze swego zakresu stosowania przypadek taki jak sporny w postępowaniu głównym, leżące u jej podstaw zasady ogólne również nie znajdują zastosowania.
- 45 Mając na uwadze całość powyższych rozważań na pytania zadane przez sąd odsyłający należy odpowiedzieć, że dyrektywę 93/13 oraz zasady prawa Unii dotyczące ochrony konsumentów i równowagi kontraktowej stron należy interpretować w ten sposób, że przepisy ustawowe i wykonawcze państwa członkowskiego, takie jak będące przedmiotem postępowania głównego, są wyłączone z ich zakresu stosowania w braku postanowienia umownego zmieniającego treść lub zakres stosowania tych przepisów.

W przedmiocie kosztów

- 46 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (szósta izba) orzeka, co następuje:

Dyrektywę Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich oraz zasady prawa Unii dotyczące ochrony konsumentów i równowagi kontraktowej stron należy interpretować w ten sposób, że przepisy ustawowe i wykonawcze państwa członkowskiego, takie jak będące przedmiotem postępowania głównego, są wyłączone z ich zakresu stosowania w braku postanowienia umownego zmieniającego treść lub zakres stosowania tych przepisów.

Podpisy